

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 " — "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 EDVARD SÁNDORFI.

Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 Sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlásoky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku ie 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.



Siroty.

Nový život.

Na Slovensku spevci utfchli, hory naše neozievajú sa hlučnou piesňou štebotného ľudu, i na širokom poli umlkol ten spevavý škovránok, ľud slovenský, a neobveseluje piesňou svojou nebesa. Prečo-že to ticho? Prečo tu zhasnul ten skvelý dar prírody, ktorý celý svet obdivoval?

Nepýtajte sa ma. Bo miesto odpovede, by som len slzami odvetiť mohol.

Bože! či je možno, aby jeden národ tak hlboko upadnúť mohol? Je to len možno, by sa sta tisíce ľudu dobrovoľne oddať mohlo otroctvu? Či je to len pravda, že Slováč si sám dobrovoľne zaviazal ruky okovami a na čelo vyrazil si známku otroctva? Či je pravdivý ten chýr, že Slováčovi už niet pomoci, lebo hmotne i mravne upadnul do tej najtemnejšej biedy a pozbavený všetkých vznešenejších citov, chladnokrvne očakáva hodinu smrti a len blbo pozerá do povetria, práve tak ako s veľkodušnosťou anglickej hladom umierajúci indický Pária?

Choďte po dedinkách našich práve tak, ako ja, nazrite do tých najbiednejších chalúp, zakúsnite do čierneho chleba ľudu nášho, otvorte mu srdcia vaše a on položí svoju krvavým potom zaliatu hlavu na ňadrá vaše a bude vám rozprávať tú najsmutnejšiu elegiu, opravdivý žialospev.

Bude sa vám žalovať na vodcov svojích duchovných i svetských, ktorí ho upustili, ním opovrhli, za nástroj svojej sobeckosti použili, aby tejto čím viac hovieť mohli; ešte ho aj oblbili a ohlúpili. A žialospev tento je pravdivý.

Naši roľníci a remeselníci sú ľudia a preto aj spoločenské stvory, ktoré túžia za spoločenským životom! Keď my im spoločnosť neposkytujeme, vyhľadajú ju tam, kde ju nájdu, v krčme, a je začiatok úpadku. Človek je spoločenské stvorenie a pravdu túto musí mať pred očami ten, ktorý sa ku dobru ľudu venuje. Večítý boj o jestvovanie, prinutí človeka ku spolkom a spoločenskej sile a jakonáhle myšlienku túto ľud pochopí, začína sa i jeho vzkriesenie.

Jedna je naša žiadosť a to je: nový život uviesť medzi náš ľud, ktorý život pozostáva: v intenzívnom účinkovaní a v rozvoji spoločenských síl.

Jaké spolky sú ľudu nášmu potrebné, o tom by sme mohli i knihy napísať. Medzi kresťanským

ľudom Nemecka nachádzame stá a stá spolkov, ktoré boly základom povznesenia ľudu nemeckého. U nás v Uhrách, a to nie len na Slovensku, ba ani na Dolnej zemi nenachádzame spoločenský zariadeného života, čo je hlavnou príčinou všeobecnej biedy krajinskej a vystahovania sa tisícov ľudu von z krajiny.

Jedna každá obec či mesto, aby sa spoločensky život úplne vyvinúť môhol, aspoň tieto štyri spolky mať musí: Spolok striezlivosti, úverkový, čítací a potravný; kde tieto nachádzame, presvedčení môžeme byť, že ľud neupáda do ruk úžerníkov a majetky ľudu nášho nezaujímajú noví prisťahovalci.

Prvý základ ľudového blahobytu je striezlivosť. Keď sa chcem dozvedieť, ako si stojí hocktorá obec, len v nedelu alebo po večeroch pozrem na koľko sú naplnené krčmy a z toho hneď si utvorím obraz postavenia ľudu, ktorý že je vždy pravdepodobný, som zkusil. Najväčšia chyba je, že spolky striezlivosti naložia sa zväčša pri svätých misiách, za mesiac účinkujú výborne, dakde aj pol roka, ale po krátkom čase zmizne všetko a ľudia tak veselo pijú ako aj predtým, ba čo viac. mnohí údovia spolkov striezlivosti sú horší ako neudovia.

Príčina toho je, že u nás mnohí ľudia žaloziac spolky, žiadajú aby sa obec za jeden deň, ako oni založili spolok, obrátila. Oj, to neide! Spolkový život žiada ohromnú obetivosť a sebazaprenie so stránky tých, ktorí ho do života uviedli. U nás je to temer všeobecná chyba, že keď aj spravíme dačo po dlhom namáhaní a oddalovaní, založíme ruky a očakávame, že naši ľudia hneď prestanú piť, že budú čítať každodenne volačo, z rúk užerníckych sa vytrhnú a výlučne v potravných spolkoch kupovať budú. To je ver ťažká práca a práca nie jedného roku, lež desať a desať liet.

Ver' pýtam sa, kto sa posial staral o náš ľud? Česť statočným výnimkám, ale pomenujte mi na celom Slovensku, asi pred 6 rokami, koľko bolo takých vodcov ľudu, čo spolky založili? Bieli havrani, aj ti boli prenasledovaní a za panslávov vyhlásení. Pozrite len tie ubohé kraje ako Trenčín, Zvolen, Šariš, Zemplín atď. Či ste videli už hlbšie upadnutý ľud? A či myslíte, že tu v našom bohatom kraji, to ináč vyziera?

Ľud po uši zadlžený, ako to pozemková kniha ukazuje, ba čo viac ani tie volky, s ktorými

horko-fažko obrába svoju zem, nie sú jeho vlastnosťou, má ich «na chovanie» od pána Jakúbka, Filípka, Mórica a Šalamúna.

Hodina dvanásťa bije, k novému životu nás volá, ku drobnej práci. Ľud môj milý ratuj sa, ak nechceš zahynúť, do úplného otroctva upadnúť, ak nechceš aby potomci tvoji strašnou kliatbou preklínali teba.

A keď tí, ktorých svatou a úradnou povinnosťou je na čele ľudu stáť, za teba sa ľud môj hanbia, tebou opovrhujú, a len za lenivú hmotu ňu držia, povstaň ty sám a založ tie spolky, z ktorých vykvitne tebe blahobyť, sloboda, jasnejšia budúcnosť. Vzory týchto spolkov nájdeš v Skalici, v Kútoch, kde s ochotnosťou ti preukážu, akým spôsobom sa zakladajú spolky nového hospodárskeho života. Heslom našim je: «Málo hovorí a mnoho činí.»

M. P.



POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Jestli možno veriť úradným správam, voľby mali by sa vydržiavať v prvej polovici septembra bez ohľadu na to, či nastane v Rakúsku mier na rajchsráte alebo nie. Odôvodňujú tento termín volieb tým, že terajší parlament má ešte početné vážne povinnosti pred sebou, ktoré vybaviť musí. A tieto práce vraj potrvajú bez pochyby až do septembra.

Týmto chýrom ale netreba len tak na slepo veriť. Preto len schvaľujeme počínania našich priaznivcov, že už na všetky strany radia sa a poznávajú jeden druhého. Hlavná vec je, aby ste sa všade s vašimi vp. duchovnými poradili. Nedajte sa naháňať, lež vy musíte sami s dôverou k nim sa vinúť a môžete byť istí, že týmto činom získate si v nich neohrozených zastancov.

Nebojte sa ničoho a nikoho. Každý úrad a úradník povinný je ochraňovať volebné právo vaše. Len to je statočný človek, ktorý dľa úradnej svojej povinnosti plní zákon a obraňuje vaše právo hlasovacie. Kto by vám v tomto prekážal a zákony svobody, ktorú si ľud krvou vydobyl — nohama šliapal, je nie dobrým vlasti synom, lež je darebák a vlastizravný lotor. Takto smýšľajú dnes všetky opozicionálne stránky a takto vec považuje aj jedna čiast liberálov, lebo niektorí boja sa, že zlomyseľní bánffy-husárski úradníci budú chcieť zase huncúťstvá páchať pri voľbách, a boja sa ďalej, že takéto huncúťstvá mohly by vyvolať pomstu klamaného a trizneného ľudu.

Preto vy buďte pri pokoji, lež radšie dobre pozorujte na nezákonnosti bánffy-husárov a smelo ich vyzradte nám. Môžete byť istí, že takých naničhodníkov budú na sneme tak kefovať, že sa budú museť zriecť úradu.

Tým, ktorí sa nás pýtali, či môžu si obstarat meno-slov voličov — odpovedáme, že nielen môžu ale aj majú si obstarat taký meno-slov t. j. popisný hárok. Najdete ho na obecnom dome. O tom znie zákon takto:

«Každý obyvateľ v obci môže bárs kedy nahliadnuť do voličského soznamu, opatrovaného v obci, taktiež môže si ho bezplatne odpísať alebo dať odpísať; obecné predstavenstvo musí k tomu dať čas a miesto. Konečne voličia môžu použiť aj voličského soznamu, ktorý je uložený u kráľ. notára. Tento po zaplatení obyčajného poplatku môže vydať hodnoverú odpis, výťah alebo svedectvo.»

Toto hľa je zákon. Teda kto viete čítať-písať, idte so svedkami na obecný dom, aby vám te popisný hárok vydali a vy ho tam namieste pozorne opíšete. Keď by toho bolo mnoho, môžete ho aj na viacrázy, za viac dní opisovať. To vám notár, alebo v mestách mešťanosta dovolit musí. Keby však to dovolit nechcel, hneď to odpíšete na kancelár strany ľudovej takto: «Néppárti iroda. Budapest, VIII. József körút 35.»

Vol'by v Rakúsku

sa už skončili. Nemeckých ablegátov niečo pribulo. Ale medzi týmito je viac stránok, a chyba je to, že tá najporiadnejšia stránka kresťanských socialistov klesla o 7 mandátov. Zapríčinili to židia asíce s nasledovným figlom. Zakúpili niekoľkých kortešov udajne veľkými peniazmi. Potom medzi Nemcami kortešovali proti kr. socialistom tým, že sú vraj nie dobrí Nemci, teda že sú zlí vlastenci. Niektorí nemeckí voličia teda zo samého vlastenectva obrátili chrby stránke kresťanskej. Kde boli zase nie Nemci, tam zas' hovorili židia: nekopajte si jamu sami pre seba: nevidíte, že kr. socialisti sú zaťatí Nemčiská, čo by vás hneď požrali, keby len mohli? — Tito teda tiež so samej národnej neustúpnosti šli hlasovať proti stránke sv. kríža.

My sa z tohoto máme poučiť. Židia sú u nás ešte mocnejší nežli v Rakúsku. Preto chráňte sa ich už od veľku. Budete vidieť, že židia budú zase proti tomu ľudu kresťanskému, proti vám, bez ktorýchžto ani jeden žid by vyžiť nemôhol. Preto ich treba nakarhať tým, že im nebudete pripomáhať bohatnúť z vášho groša. Svätým heslom budíž každého rozumnejšieho kresťana: svoj k svojmu!

Anglická kráľovná zomrela.

V Anglii nastal smútok. Staručká, 81ročná kráľovná im zomrela dňa 22. januára. Chýr tento neprekvapil svet, bo bárs Angličania tajili slabosť staroby svojej kráľovny, predsa vedelo sa, že sa jej život chýli ku koncu.

Viktoria Alexandra narodila sa r. 1819. a ešte len pol ročná bola, keď jej otec, knieža Eduard zomrel. Kráľovnou samostatnou ostala roku 1837 v 18. roku veku

svojho. 1840-tom vydala sa za knieža koburgské Alberta s ktorým za 21 rokov žila v blaženom manželstve. Manžel jej, pokiaľ nebol sám panovníkom, nemiešal sa do záležitostí krajinských a sama Viktoria tiež len málo. Zvlášte od umretia svojho manžela žila celkom utiahnuto a spravovanie krajiny poverila svojim vždy schopným ministrom.

Poslednie časy veľmi zle pôsobili na ňu starosti nad africkou vojnou, tak že bývala vždy netrpezlivá a mrzutá.

Vojna v Číne.

Taká je vám tá nešťastná diplomácia (politika štátov voči ostatným štátom). Europejské vlády so svojimi armádami len trčia v tej Číne, bez toho, že by už raz ustálily sa medzi sebou, ktorá si kolko vezme. Tak nám to prichodí, ako keď takí nakokošení kohúti stojá s natrčeným zobákom nepohnute jeden proti druhému — každý bojí sa začať.

A medzitým vojaci nemecký od dlhej chvíle vymýšľajú všeliaké neľudské kunšty, ktorými nevoľných Číňanov triznia. Ačkoľvek nemecký cisár bol zakázal o tých ukrutnostiach písať, predsa dochodia listy od nemeckých vojakov, že čo sa tam v Číne všetko stvára. Zachádzajú európski vojaci s Číňanmi ako s hovädami, robiac im čo najhoršie. Hneď osedlajú ich a upotrebujú na miesto koní, alebo celé hodiny vysedávajú na skrčených Číňanoch ako na stoličkách a pri kartách oni im slúžia za stôl. A keby ktorý pohnul sa, toho hneď hrdusia.

Vojna v južnej Afrike.

Čo sa teraz v Afrike robí nevedeť. Od tej doby, čo očakávali smrť kráľovny anglickej, nedochodily žiadne úradné zprávy z Londýna. Ale predpokladať môžeme, že nič priaznivého nezvedeli sa z Afriky, ináč doista neboli by mlčali.

Len toľko píšu noviny, že Búri vystrojili sa pod vedením generálov De Wette, Botha a Beyera do Natálu, tedy na to miesto, kde sa bola vojna celá započala. Či sa im ta vrazil podarilo, nevedno, iba ten chýr koluje, že anglické pedstráže všade im ustupujú.



KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Na prietrse bol minulého týždňa rozpočet ministra vnútra. Týkalo sa to p. ministrapredseda, lebo on zastáva na teraz aj toto ministerium. — Snád sa rozepamätajú č. čitatelia na naše články, ktoré sme pred mesiacmi písali pod záhlavím: «Oklamaný národ» a «Velkomožná snemovňa». Čo v týchto článkoch bolo obsaženo, to isté špliechali do očí pánu Széllovi teraz poslanci Mezössy, Rakovszky, Ugron a Polónyi. Všetei prizvukovali to, že

je krajina skutočne oklamaná, že terajší tábor liberálov je nezákonný a preto nesmie sa považovať za právne zastupiteľstvo občanov. Rakovszky žiada rozšíriť volebné právo, lebo že vraj hanba, aby ľud len farchy znášal, a volebného práva nemala pritom len jedna malá hrstka voličov.

Széll chcel sa vyhovárať, ale mu špatno vypadlo. Že on je síce za rozšírenie práva, ale že je toto vážna vec, že on sa nebojí toho pre seba, ale vraj pre štát.

Na to Ugron — tento statočný Maďar — povedal takú reč, jako málokedy: Pán ministrapredseda hovorí, že dať všeobecné hlasovacie právo bolo by skok do tmy. On bojí sa národnosti. Nuž a čiže mám ja byť otrokom k vôli Rumunom, Slovákom a Nemcom? — A dokazoval, že sú toto marné výhovorky kšeftárskych liberálov, ktorí sa predstavujú pred kráľom akožto jediný bezpečný stĺp monarchie.

Človek sa ozaj strápi nad tým, jako taký ministrapredseda môže tak verejne vyznávať nepekny háčik svojej politiky liberálnej. Teda nesmie sa rozšíriť volebné právo, lebo v tom páde mohli by sa dostať do snemu ľudia, ktorých liberálna vláda nechce. Nuž a jako-že by sa mohli dostať? Len tak, že by liberálna vláda netrúfala si zakúpiť a násilensťvom zháňať voličov, keď by ich mnoho bolo. Teda nech parom poberie všetky práva a všetku spravodlivosť a všetku bárs krajinu radšej, nežli by mala prinútiť do nebezpečenstva liberálna nadvláda. Teda preto treba udržať terajší poriadok volebný so všetkými zranicami, žandarmi a s vyhadzovaním po každý raz hrozných millionov, lebo pri svobodnom, spravodlivom volení bol by štát v nebezpečenstve! — Ano, hovoríme my, bol by v nebezpečenstve ale nie štát, lež liberálny masťný hrniec! Čo-že treba spomínať národnosti? Tým nejde o národnostných, ale len o čestných ablegátov. — Dajte každému, čo mu dľa zákona patrí, alebo aspoň dajte svobodu, aby sa vzdelával, sebe pomáhať mohol, a bude po nebezpečenstve. Ale pri vašom šafárení aj bez národností musí sa znivočiť krajina skrz biedu, vami zapríčinenú, a skrz úžerníkov vami podporovaných. Keď vy všetky sily štátne upotrebíte len na ledažaké volby; keď vy od strachu nad hrncem vašim nechcete nič dovoliť, čo by ľudu pomáhalo; keď minister Széll ešte aj tie potravne kresťanské spolky utláča za to, že vraj trhajú jednotu keď sú nie liberálno-štátne: nuž na takýto spôsob upútate všetky sily duševné a hmotné národa.

Na takýto spôsob za pár rokov vysilí sa krajina a prepadne nielen vy, lež prepadne majetkove aj krajina s vami. A sme nie ďaleko od toho. Nie liberálnu politiku má ratovať dobrý vlastenec pane Széll, nie pustí na ľud kadejakých darmožráčov k vôli vašej politiky, nie všetky peniaze štátne len na politické ciele obrátiť; lež idte svedomite pomáhať na všetky strany, aby ten roľník bol roľníkom vzdelaným, aby ten remeselník rozumel svojmu remeslu čo najlepšie, aby každý vycvičil sa, vyvynúť mohol svoje vlohy čo najlepšie ku dobru vlasti.

Nuž toto by bolo vlastenectvo ale nie krčovitité pridržanie sa ku panovníckárstvu.

Ján Zalka, biskup rábsky.

1820—1901.

Zachovával od malý štvrté prikázanie božie: Cti otca svojho i matku svú — preto mu Boh doprial vysokého, dnes už tak zriedkavého veku dožif.

Ján Zalka mal chudobných rodičov, lež v nábožnosti tým bohatsích. Menovite matka jeho bola mu hlboko nábožná a oddaná ctiteľka prebl. Panni Marie, ktorú vlastnosť svoju aj do srdca malého syna svojho zaštepila.

Narodil sa vo Veszkényi (šopronská stol.) r. 1820, kde otec jeho bol krajčiom. V chotári rodiska Zalkovho nachodí sa socha Panni Marie, ku nejž matka i so synom každú sobotu a pred každým sviatkom chodievala sa modliť a malého synka svojho do ochrany Matky božskej odporučať. Túto jej nábožnu dôveru Pán Boh hojno odmenil. Syn jej nielen že dosiahol stupeň vysoký ľudskej hodnosti, lež aj cez celý život svôj bol vždy horlivým ctiteľom svojej nebeskej Patrónky.

Ako žiak živoril sa chudobno a zväčša len z milosrdenstva svojich dobrodincov. Roku 1846. slúžil prvú svoju sv. omšu v Ostrihome a bol poslaný za kaplána do Kőhidgyarmatu, potom do Doroga a do Budapešte. Po sedemročnom kaplanovaní vymenoval ho kráľ za učbára na všeučelište peštianské. Tu nielen lásku vedel si získať svojich poslucháčov, ale aj horlivou spisovateľskou činnosťou svojou vynikal, redigujúc viaceré časopisy. Hlavným patrónom bol mu tedajší primáš Scitovský, na odporúčanie ktorého vymenoval ho kráľ za kanonika ostrihomskeho a primáš zase za správcu semenišťa klerikov. Keď po smrti Scitovského stal sa Šimor rábsky biskup primášom, tento ho na miesto svoje za biskupa odporučal, následkom čoho r. 1867 bol za biskupa rábskeho vymenovaný.

Ako biskup bol pravým ocom tak svojich veriacich svetských jako zvláste aj svojho duchovenstva. Takrečeno bez prestania chodil po svojich farnostiach; kázal, modlil sa, birmoval. Najväčšiu radosť mu pôsobilo, keď môhol nový chrám postaviť a vysväcať. Pri svojom skromnom živobytiu stačil značné summy na dobročinné ciele obetovať.

Činí to vyše dvoch millionov korún, čo na všeličo porozdával, a o čom z písíem dozvedeť sa mohlo. Lež koľko rozdal dobročinný biskup každodenne o čom len Pán Boh vie?

Ešte roku 1899. v mesiaci marci utrpel biskup starec porážku, ktorá sa i pozdejšie dakoľko rázy opakovala. Následkom toho už od mesiacov nevládal ani chodiť ani prehovoríť; no vzdor tomu vybavoval svoje veci riadne. Rozkazy dával tak, že ukazoval na litery jednu za druhou. Dňa 15-ho januára značne zhoršil sa stav biskupa a 16-ho pred poludním dokonil v Pánu.

V testamente poručil mnoho tisíc zlatých na rozličné dobročinné ciele; najväčším počtom zastúpené sú medzi týmito rozličné chrámy.

Vlastnoručne písaný testament jeho končí sa týmito slovami:

«Preblahoslavená Panna Maria, do ohrany jejž porúčala ma blahej pamäti matka moja, svätý patróni moji, svätý Ján, svätý Jozef, svätý Jarolím, svätý František, sv. Rozalia, sv. Therezia, sv. Klára a svätý môj anjel strážca orodujte za mňa včul a pri hodinke smrti mojej u Pána nášho Ježiša Krista, ktorému budíž chvala a sláva až na veky. Amen.

Ján Zalka, biskup rábsky.

Ráč o Pane, prijaf dušu verného sluhu svojho do večnej slávy a smiluj sa nad úbohovou cirkvou svojou uhorskou!

Prečo sú nám spolky potrebné?

(Pokračovanie.)

Z takých spolkov môže všakové dobro vykvitnúť; sa môže na príklad jedna malá sporiteľna nadobudnúť, kde si údovia týždenne 10—20 kr., ktorý ako môže odložia, z ktorých peňazí si jeden druhému vypomáhajú aspoň v tých najväčších nešťastiach, ako na príklad od végrehajtova, (Vyslobod nás Ježiši!) a od inších peňazítých nešťastí. Konečne aj k naším domácim potrebám, na príklad by si rád dačo zaklaf pre kus masti a na dvore nemáš a ani vo vrecku; ideš tedy do spolku, tam už máš dačo naodkladané a dačo ti požičajú a si kúpiš, čo by si bez spolku nikdy nebol kúpil.

A pri volbách? Pri tých sú nám nadovšetko spolky potrebné, lebo noviny nečítaš, o politike liberálnej pochopu nemáš a kto ti čo povie, si prinútený uveríť. A keď by si aj vskutku nechcel na tých liberálov hlasovať a by si sa bol aj zaprisahal, že nie nikdy viac, predsa fa len omámia, až nie s dobrým, tak ti začnú hrozíť a začnú ti rozprávať, že ten aj ten, že sú už všetci pri tej strane a veď sa ešte len s tebou prvô shovárajú. Konečne si pomyslíš: ach, keď tých čert nevezme, nevezme ani mňa a im prisľubiš, a tak potom za tvojim príkladom pojdu aj druhí.

Takto s ich politikou všetko prevedú, a to len všetko preto, že dovedna nedržíme a tak nevieme jeden o druhom k čomu je ktorý náchylný. Oni každého v dedine dobre poznajú, že s ktorým sa ako má a môže zachádzať a tak nás všetkých za lacné peniaze pokúpia ako slepé kone. My len ľaháme a kde prideme, to nevidíme, a takto všetko bez gruntu robíme a všetko naše namáhanie sa porúca. — Sami seba podkopávame a vnivoč vëndeme, lebo čo robíme, všetko zle robíme, a páni liberáli nám pomáhajú. A to len všetko preto, že dovedna nedržíme, spolky nemáme a tak sme stratení. Jedným slovom my sme nič inšie, len verzeug a mašiny, lebo ako nás napravia tak robíme, a čo s kým chcú, to spravia. A tomuto by si všetkému minúl, keď by si do spolku chodil; tu by si čítal noviny, z ktorých by si sa o všetkom dozvedel, že kto dobre a kto zle chce a nik by ti také do hlavy nenavraval, čo je nie pravda. Dozaista by sa s tebou aj tak sprostó neshovárili a ti s kdecím ne-

hrozili, lebo by vedeli, že je to všetko márne, tu si už nie jednotliviec, tu je vás už viac, a zo všetkými sa im nedá tak zahrať, ako s jedným. Bo keď by ňa ozaj násilne na planú cestu chceli naprávať, máš dobrú výhovorku, povieš im takto: Pane, my máme spolok, kde všetci za jedného a jeden za všetkých stojíme a ja s mojimi kamarátmi dovedna držím a kde moji kamaráti, tam aj ja pôjdem. Môžeš istý byť, že ňa viacej neosloví, ale si pomyslí: toto je poriadny človek, a tu treba inakšie sa shovárať s týmito ľuďmi.

A takto by sme pekne-krásne do kolaji vošli, a tam hlasovali kde by sa nám a nie pánom liberálom páčilo. Tu by dozaista víno, pálenka, mäso, cigáre, ani peniaze nič nestály, lež pravda, ktorá sa nedá za čokoľvek zakúpiť.

A takto kdekoľvek sa obrátíme, všade nám len spolky chybujú.

Keď len naše remeslá do ohľadu vezmeme, nahliadneme, že bez spolkov ďalej nesmieme ostať.

Veď sme už na posmech dovedení, tak že už s nami aj deti strašia; keď sa v škole dieťa neučí, hneď mu rodič s tým hrozí: dobre, keď sa nechceš učiť pojdeš za učňa. Študent keď buchne, povie mu rodič, keď si nechcel študovať, pojdeš na remeslo. A z ktorého už vonkoncom nič nemôžu vytĺcť, povedia mu: no keď si ty taký somár, dáme ňa za šustra alebo krajčírka alebo na hocaké remeslo, na to len budeš súci.

Nuž či ku nám ozaj len všetkých somárov zo sveta dajú učiť? Ale to je tak, že aký szabad ipar, taký aj iparoši, veď tu nato hľadia, aby si učňovský čas vyslúžil; a na to je ozaj hocaký somár súci.

Takto v skutku z tých najväčších somárov a nedoučených ľudí naša remeselnícka trieda pozostáva. A my na toto všetko hľadíme a nič nepovieme, nič nerobíme, no to my ozaj pekne vyzierame!

Tu už len každý vidí, že sú nám ozaj spolky potrebné, aby sme sa vzdelávali, žeby nám z nášho tela, z našej hlavy ozaj tie veľké uši nevyrástly. Keď sme všetci takito sprostí, takto sa už ozaj nik nemôže čudovať, že s nami to čo kto chce spraví, a ta ideme, kde nás potiahnú, a takto každý po nás rajtuje. Potom sa čuduješ, že sa ty pokloníš takému pánikovi a on ti ani nezaďakuje; veď sa on hanbí zato, že si sa ty taký nekresaný jemu poklonil. Ešte kde ľudí nieto, ti len zaďakuje, ale kde dakto jesto, tam sa tak spraví ako čo by si to nie jemu sa bol poklonil. Už len teraz vidíš, kto si. Aj to sy len môžeš pomysleť, že do školy teraz nechodíš, aby si sa kus móresu naučil a medzi učených ľudí tiež neprindeš, aby si sa okresal a doma tam ešte väčmi osprostieš ako si; tedy ti inšie nezostáva aby z teba človek bol, len do spolku chodiť a kus rozumu si nadobudnúť. Tam v každom najdeš takých, ktorí aj dačo vedia, hoc sú to aj remeselníci, lebo nie všetci sú z tých somárov čo zo škôl vyhнали, ale sú aj takí, ktorí keď by boli do škôl vyšších chodili, neboli by buchli, ale najmúdrejší ľudia ostali. Tedy možno, že aj medzi tvojimi kamarátmi najdeš takých, ktorí majú aj kus rozumu v hlave. Veď si nemysli, že kto je pán, že je každý múdry;

mnohý je len zato múdry, že je pán, ale nie zato, že má rozum. Ten len protekciu má a pred ktorým je každý: Szamár tót.

Veď si uznajme len, či nemá ten svet pravdu, keď už od malička svoje deti z remeslom straší? Pravdu má, lebo je ozaj na postrašenia súce. Kto-že sa viac narobí, ako jeden remeselník? A kto menej zarobí, ako remeselník? Koho že viac utláčajú, ako toho remeselníka? Koho najväčmi derú, ako remeselníka? Kto mu pomôže? Nik! Kto sa oňho postará, aby aj robotu mal, keď všetko musí splácať? Nik! Nikoho nemáme; opustení tu stojíme bez všetkej pomoci. Štát len o tých sa stará čo najviac majú; štát len tým penziu dáva, ktorí majú veľké majetky.

(Pokračovanie.)

Licitácia na sol' v Námestove (Orava).

Dňa 31-ho decembra prevádzal tunajší obecný úrad licitáciu na odpredávania soli. Pri tomto úradnom pokračovaní nič iného zvláštneho sme nezažili, len tolko, že náš pán notárko sa pri tom veľmi vyznačil, lebo on tiež ako spolu licitanti proti summe energične zúriť ráčil.

Nech vám bude preveliká česť a vďaka zato pán notárko. My sa vás len to pýtame, že akú oročku, aké novoročné by ste ste si boli do vačku vpratali od tých, pre ktorých ste tak rezko oproti jednému katol. kupcovi licitanti — ba čo viac ako úradná osoba — tiež licitoval? Tak sa zdá, že vám veľmi treba soli, aby ste vaše mozdgy sebe dobre vysoliate tiež od takých chrobačných nápadov na budúce ochrániť mohli.

Pán notárko! už ste zabudli, akého capa ste strelili, keď ste v záujme vášho vypaseneho Poldka od hasičskej vartovne počnúc na dol, okolo Polakového intravilánu a domu (poteraz Mojšovi Meisel krčmárovi prenájatému) tekúci potok na obecné útraty zreparovať chcel?

Tiež zázračná múdra idea bola, s ktorou ste tiež ako ballon z mydlových bublín nadutý pľasli. A ba pardon, veď sa vám vtedy predsa podarilo — aby sme vám neublížili — tie zaplesnuté a dnu s kvopkami vyšperkované staré pivničiská na elegantné mäsiarské jatky, pravda za naše urbarialistov peniažky, zreparovať.

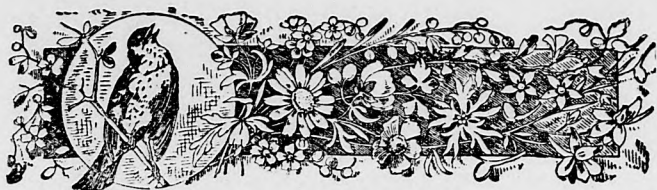
No nech vám bude zato aj po tretí krát sláva!

Chráňme sa vtedy ct. spoluobčania a katol. bratia od takových chrobačných ideov, lebo ako chrobák zubatý môže velikanský strom — v ktorom pohryzuje — ho o ďalší jeho život pripraviť, tak aj nezdarná myšlienka človeka podkope náš spoločenský blahobyť.

A kto je tomu príčina? My sami drahí bratia, lebo každý pod pecou čušíme, a keď nás perú keď nás šklbú, keď náš blahobyť, náš spoločný majetok podkopujú, naše spoločné záujmy si niektorý si ani nevšímnuce nemilobohu šliapajú, za toto všetko smelo, zmužile, a odhodlane na bojište vykročil sa zdráhame.

Pomáhaj si človeče, bude ti aj Pán Boh na pomoci. Ak ale každý budeme sedieť a čušať pri peci, tak nás ľahko pozerú vlci. — Nech žije právo, pravda v novom storočí!

Neohrožení ľudia.



BESEDNICA.

Nepriateľom Krista.

Goldštajn Sámí na bok strelou!
ide kresťan láskou vrelou,
svoju spásu zastávať,
Kristu svojmu česť vzdávať.

Prepadni sa Goldštajn Sámí!
nerob-že posmech s kresťanmi,
kresťan vstáva, svet letí,
nerob bratu z nás smeti.

Doba letí, rastú svety,
v ktorých zkvitnú verným kvety,
vtedy zlostným oplanom
zbroj padne pred oltárom.

Kto-že ešte aj to videl,
žeby spásu nenávidel,
za česť Jeho nehorel,
Jeho vrahov návidel?

Kto Goldštajnov chová, plodí?
Ten kto k židom slopať chodí,
v kráme jeho kupuje;
ten na Krista šíp kuje.

No kresťania ku kresťanom!
bárs je srdcom i pohanom,
predsa Krista nestriela,
trebárs v ňom duch omdlieva.

Zdrav buď meno Ježiš krásne!
meno Tvoje žiar nám jasne,
ukloň k Tebe nepriaznosť,
nám kresťanom daj leskosť. *Kňazolíucky.*

Najvyšší príkaz.

K slovenčine upravil Pohronský.

Za časov prvých kráľov Frankov, keď ešte väčšina nimi podmanených národov o Božom Slove nič nevedela, žil jeden stavec, menom Novér, ktorý vzdal sa modloslužby a stal sa stúpencom Kristovho učenia. Evanjelium bolo mu prameňom živej viery a spolu i vodičom na dráhe života, ktorého hriechne rozkoše viac nepúťaly jeho dušu. Preto i utiahol sa s hluku a pôžitkárstva verejného života na jeden odľahlý kopec, kde v útulku malého domčeka žil cele osamele.

Po veľa rozmýšľaní a modlení stalo sa, že telesná schránka, ktorá kryje pred človekom neviditeľný svet, rozpadla sa pred Novérom, a možným mu urobila vidieť skvost nebeských výšin. Pred očima mu byly divy viditeľného i neviditeľného sveta; jeho zrak vznášal sa ponad hory, dolý a morá, potom vnikol v okršlek, kde zdržujú sa Boží poslovia, aby konečne vystúpil na prah bytu Najvyššieho, vysluhovaného od archanjelov. Odrazu počul žblnkot prameňov, spev cherubínov a hosanna oslávených u ňoh Božieho trónu. Anjeli donášali mu pokrm a poučovali o všetkom, čo ináč neznáme je človeku.

Iba jedno mu bolo nerozluštiteľným. Keď počul šumot prírody, cítil pretrhlinu vo svojej vede a preto neraz si vzdychol:

«Prečo nerozumiem tomu, čo obsažené je v piesni slávika, vo hvizde vetra, v bručení včiel, v šume vlín, v posvätných piesnách anjelov? Doista v tomto je obsažený najvyšší príkaz Boží, tajnosť spravovania sveta.»

Ale všetky jeho pokusy objasniť si túto tajnosť, byly márne. Podobal sa tým stromom v horách, ktoré už nemôžu rozprestierať svoje korene bez toho, žeby dookola všetkú vlahu nevysaly.

Raz opuštiac svoj vždy kvetom posiaty kopec, zišiel do doliny, ktorá krytá bola vysokým snahom a tu postrelol jeden odiel vojska, ktorý k šibenici viedol jedného zločinea. Lud hemžil sa okolo neho, zvedave tisol sa k nemu, by podíval sa mu do obličaje a s úžasom spomenul si jeho veľký zločin. Odsúdenec ale smial sa poznámkam ludu a na miesto pocítienia ľútosti a obanovania zlého skutku, chvastal sa s vlastným zločinom. Keď prišiel k pustovníkovi, rýchle zastal a úsmešne riekol k nemu:

«Nábožný muž, pristúp kumne, a daj tomu, ktorý kráča v ústrete smrti, bozk lásky a pokoja.»

Novér ale s pohoršením odbočil od neho.

«Zhyn, miserná duša! Moje ústa nezašpiním na ústach posmievača Boha.»

Zločinec bez všetkej odpovede pohl sa ďalej a Novér v hlbokom rozhorčení dal sa tiež na spiatočnú cestu. Ale ako prišiel ku svojmu kopcu, zarazený ostal stáť. Kde pred chvíľou ešte ruže kvitly, a v hustom listí stromov vtáčtvo šteboťalo, tam teraz mráz sa liskne a suchý moch značí neúrodnú skalnatú pôdu.

Novér čakal na Božieho posla, ktorý pokrm mu prinášal, by od tohoto dopýtal sa na príčinu premeny, ale posol neprišiel. Neviditeľný svet ztratil sa mu zpred očí a zase upadol v nedostatok a v ľudskú nevedomosť.

Novér dobre vedel, že Boží trest ho zastihol, len to nevedel, že prečo ho Boh tresce. Ale zato nereptal proti Bohu, lež v pokore pokľakol na kopec a modlil sa:

«Že som previnil proti Tebe, o Bože, podrubujem sa preto pokute. Zanechám toto miesto môjho pustovníctva a sľubujem, že dotiaľ bez oddychu dňom-nocou svetom putovať budem, kým zrejším znakom neupovedomíš ma o tom, že hoden som Tvojej milosti.»

S týmto vzal svoj pustovnícky zvonok, modlitebnú knihu so železnou sponkou, palicu a kapsu a keď pri-

pevnil si na nohy obuv, s dlhým pohľadom odobral sa od kopca a narazil cestu k jednému pustému polostrovu.

Polostrov bol cele neobydlený, bez dedín a domov. Len kde tu sa vyskytol chodník, ktorý divá zver ušľapala. Novér musel cez rieky prebrodiť, močariny obíjsť a keď i natrafil na nejakú mizernú chatrč, jej majiteľ neznal pohostinstva. Ale on preto preniesol všetky ťažkosti a nedostatky. Veď nemal iného cieľa, ako ospravedlniť sa pred Bohom, preto všetko prikorie spokojne niesol a týmto spôsobom dostal sa až na druhú stranu polostrova.

Tu prestieral sa veľký prales, ktorý morským lúpežníkom za úkryt slúžil, ktorí na svojích kožách obitých člnkoch napádali a ozbijali cennými vecmi naložené lodky. Jedného večera ako pustovník rýchle napred kráčal, by prerazil les, octnul sa na jednej čistine, kde štyria z týchto lúpežníkov pri vatre sedeli. Leda že ho zazreli, vyskočili hore, vrhli sa naň, privliekli ku vatre a tam prekotali. Odňali mu zvonok, knihu, kapsu a šaty a keď sa presvedčili, že iného nemá, v radu zasadli, by rozhodli nad tým, či zadržať majú Novéra v zajatí, či ho ďalej pusiť. Na konci rady platnou ostala mienka jedného najstaršieho lupiča, menom Toderika, ktorý nástojil na tom, by Novér zadržaný bol a upotrebený k veslovaniu.

Na čas rozhodnutý bol osud Novéra. Refazami prikuli ho k člnu a musel tie najťažšie práce vykonávať. A za jeho pilnosť v konaní naložených mu prác, odmenou bola bitka a kliatba. A práve Toderik bol ten, ktorý najmenej milosrdenstva mal proti nemu a stále posmech si tropil z neho, posmeškujúc sa mu, by riekol, čo za osov má zo svojho Boha, ktorému toľkú silu privlastňuje.

Jedného dňa plávala vodou malá lodka, ktorú keď lúpežníci videli, chmatom prepadli, očakávajúc bohatú korisť. Náhodou ale na lodke boli strelci, ktorí lúpežnícku spoločnosť pulcovým dážďom prijali, takže traja lúpežníci na mieste mŕtví ostali, štvrtý, Toderik, bol ťažko v prsia ranený.

Novér s člnom vyviazol z nebezpečenstva a spolu i zo zajatia a otroctva lúpežníkov. Môhol bez prekážky opustiť polostrov a ďalej konať cestu svojho pokánia. Ale Novér neurobil tak. Pocítil v srdci kresťanskú lásku a ľútosť nad so smrťou zápasiacim Toderikom a chcel mu pomôcť. Keď pochoval troch zabitých, pristúpil tedy k Toderikovi, ktorý pustovníka dľa svojej vlastnej divej náтуры posudzoval, mysliac si, že sa kruto bude pomstiť nad ním, preto kričal proti nemu:

«Viem, že ma zabiješ, ale aspoň netrízni ma dlho.»

Novér mu ale odpovedal:

«Miesto zabitia a smrti prajem Ti cele iné, prajem ti zdravie a život — čo hneď i cenou vlastného života».

Vtedy zadivil sa lúpežník, a zmäklo jeho srdce.

«To už nestojí v Tvojej moci, vôbec nie v moci človeka, povedá, lebo už cítim mrazivú ruku smrti na mojom čele. Jestli ale predsa dobre smýšľaš so mnou a prepáčiš mi tie ukrutnosti, ktoré spáchal som na Tebe, vtedy podaj mi kvapku vody, by ovlážil si suché ústa.»

Novér zaraz ohliadol sa po prameni a priniesol

čerstvej vody umierajúcemu. Keď sa tento napil, s výrazom vdaky uprel na pustovníka oči a riekol:

«Ty si dobrým a milosrdným proti tomu, ktorý bol kliatbou tvojho života. Chceš ešte viac urobiť a dať viníkovi bozk lásky a pokoja?»

«Cheem, odpovedal Novér, a bodaj by ti to k požehnaní poslúžilo.»

Pri týchto slovách nahol sa nad lúpežníka, ktorý prijav bozk lásky a pokoja, umrel.

V tomto okamžení znel povetria hlas:

«Tvoja zkuška je u konca, Novér. Boh trestal Ťa, že nemal si smilovania nad jedným hriešnikom a odmeňuje Ťa, že si druhému zlosynovi pomoc poskytol. Všetky poklady, ktoré si pre svoju tvrdosť utratil bol, zásluhou tvojej dobroty a obetivosti dostávaš nazad. Pozdvihni oči a poslúchaj, teraz doista porozumieš šumu prírody, hlasom zeme a neba.»

Pustovník tíško vypočul tieto slová a keď otočil oči kolo seba videl predešlé mrazom opálené stromy teraz už v bohatom pestrom kvete, zamrznutý potok zase veselo ločkal dolinou, vtáčky štebotaly v zelenom hájku, na rebre Jákovom v nebeských výšinách anjeli chodili, cheruby na oblakoch sa vznášali a anjel strážca holý plamenný meč držal v ruke, pričom svätí nábožné hymny spievali.

A všetko toto, nebe i zeme, tvorilo jedon chór, z ktorého tie slová vyrážaly:

«Milujte sa vospolok!»

Vtedy Novér vrhol sa na kolená a silným hlasom zkríčal:

«Vďaka Ti, ó Bože, iba dnes prvô viem Tvoje najvyššie prikázanie.»

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Processia zo Slovenskej Vsi (Spišská st.) 21 korún 90 halierov; Processia z Teplici 10 kor. 70 hal.; Processia z Béki 8 korún; zo Žegri: Štefan Vilk 20 korún; zo Širokého: Viktor Tkáč 4 koruny; N. N. 10 kor.; Tomáš Hudák 1 korunu; Zuzanna Turčan z Gombáša 2 koruny; Matej Renis 2 koruny; z Kavečan: Jozef Urban 2 kor.; z Drienova (Šarišská st.) Juraj Hudačko 10 kor.; z Hrboltova: Michal Hatala 4 koruny; z Gombáša: Ján Ekaly 10 kor.; Andrej Kio 2 koruny; Katerina Leiman 1 kor.; z Tvrdosína: Maria Kohút 1 korunu; Maria Krištofčak 1 korunu; Alžbeta Tkáč 1 korunu; Helena Kurajda 2 koruny; Maria Paňik 20 halierov; z Ameriky: Michal Majerčík 10 korún.

Na chlieb sv. Antona poslali: Peter Baltiszko z Ružomberku 2 koruny; Michal Prisztach, Kostolna-Miticz 2 koruny; Alojzia Bastáky, Žilina 1 korunu; Martin Pazúrik 2 koruny; Ján Čaputa, Papkörömsd 5 korún; Karol Knapp, Erdötelek 10 kor. 40 halierov; Ján Synáček, Pezinok 4 koruny; Antonia Adamicza, Čaca 2 koruny; Ján Urban, Nemcsény 4 koruny.



CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Noví kanonici. Pán kráľ vymenoval vpp. Jozefa Sztrányavszkého dekana-farára rovníanského a Jozefa Szteszkála dekana-farára predmierskeho za titulárnych kanonikov nitrianskej kapitule. Blahoželáme!

† **Vp. Jozef Hoblík** farár v Námestove umrel 14-ho t. m. po zdhovej nemoci a viacrázovom prijatí sv. sviatostí. Nebožtik žil 49 rokov a ako kňaz účinkoval za 23 rokov. Večné odpočinutie daj mu o Pane!

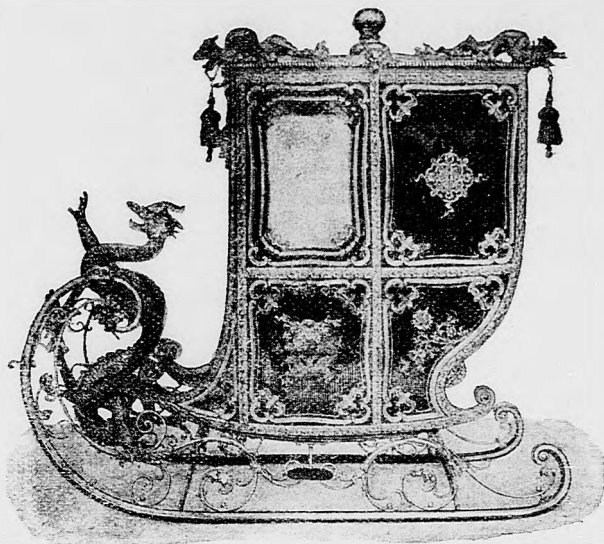
† **Barón Izidor Majthényi** 21. jan. zomrel v Lipt. Štiavničke barón Izidor Majthényi v 73. roku života. Nebohý bol švagrom bývalého župana hontianskeho a tesom poslanca Štefana Rakovszkého. Barón Majthényi bol tuhým aristokratom a konzervatívcem. Mnoho hluku bolo pre súboj, ktorý mal s radikálnym ľudovcom Juliusom Verchovaym. Tento bol totiž uhorským magnátom v novinách vynadal do «bandy vo frakoch»; z tohto povstal súboj a Majthényi postrieľal Verchovaja veľmi nebezpečne. Ľud sa proti barónovi zbúril; pred «Národným Kasínom» v Pešti byly veľké demonštrácie. Posledné roky života trávil Majthényi v tichosti utiahnutý.

Smrť. Jozef Bezák, vysl. dekan a farár, správca fary Paulínskej v Trnave, protizorca Spolku sv. Vojtecha, zomrel 9. t. m. v 66. roku veku svojho. — Ján Czeperik. kacvinský (Spiš) farár a čestný kanonik v 91. roku, 66 rokov kňazstva svojho dňa 16. zomrel a 19. t. m. bol pochovaný. Nebohý za 52 roky bol v Kaevine farárom.

Nový lekár v Turč. Sv. Martine. Dr. Ján Kohút, bývalý externý lekár na klinike, špecialista pre ženské nemoce a na zuby, osadil sa v Turč. Sv. Martine a začal ordinovať. Naším čitateľom ho odporúčame.

Zase jeden hazafik! Kürdényi Aladár, notár v obci Kričfalu v Marmarošskej, defraudoval a premárnil mnoho obecných peňazí. Teraz ho už vyzdvihli z úradu a zaviedli i vyšetrovanie. Predtým bol všeobecne cteným a váženým maďarským hazafikom a pilným rozširovateľom maďarisácie.

Po tretí raz trojčatá. V Brne porodila istá Maria Materová 26 ročná trojčatá, a to už po tretí raz. Dievky a matka sú zdravé, lež chýbajú im prostriedky k životu, pretože muž Materovej je práve teraz bez práce.



Skvostné sanky čínskeho cisára.

Slovenskí delníci v Pešti budú vydržiať v nedeľu 27-ho januára všeobecné shromaždenie pre všetkých slovenských robotníkov v Pešti a jeho okolíu bydliačich. Cieľom shromaždenia bude poradiť sa o nasledovných otázkach, o nichž rečníť a rokovať sa bude: 1. Hospodárske a politické položenie ľudu slovenskeho; 2. otázka národnostná a čo chce sociálna demokracia.

Maďarisácia v cirkvi. Zo Zomboru oznamujú, že v obci Santove zase prestúpilo dvadsať katolíckych rodín (Šokei) na pravoslávnu vieru, pretože im do cirkve maďarčinu tisnú. A tento pohyb že siaha už i do baraňanskej stolice a do Slavonie.

Martýri cirkve v Číne. Istý nemecký časopis prináša list jedného čínskeho missionára, ktorý strašné veci rozpráva o ukrutnom jednaní Číňanov. Minulého roku hlavný mandarín dal k sebe povolať 70-ročného sansiského biskupa, jeho koadjutora a 7 františkánov, s tým, že im chce zvláštnu ochranu poskytnúť. Jasnáhle ale prišli k nemu, boli poviazaní, trýznení, kým konečne mandarín každému do srdca nevrátil nôž. Mrtvoly posekali na kúsky, potom ich spálili, popol ale vysypali na ulicu; za tymito nasledovaly mníšky, medzi inými 6 europejských a 30 čínskych. Posledné všeliakými sľubmi navádzali, aby zaprely vieru, ale bez výsledku, načo všetké byly dýkou usmrtené. Zavraždili mimo týchto 200 sirôt a 15 klerikov dotiaľ napájali s teplou krvou týchto obetí, pokiaľ sa v nej nezadusili.

Okresný sudca zatknutý pre zpreneveru. V Kis-Ujfalú po tieto dni okresného sudcu Magaya pre zpreneverenie a falšovanie zmeniek zatkli. Magay bol tam okresným sudcom už 28 rokov, podvody prevádzal asi tri roky. Zo sirotských peňazí si podržal 20.000 korún, zmeniek nafalšoval za 10.000 korún. Vo väzení priznal sa vine, ale omlúva sa tým, že nemôhol zo svojho platu vyžiť so svojou osmočlennou rodinou.

Fabrika na cigarettový papier v Nitre. Známa triestska firma S. D. Modiano ide postaviť v Nitre veľkú fabriku na cigarettový papier.

Nedajme defom zbraň do ruky. Z Debrecína oznamujú, že jeden pastierský chlapec menom Ludvik Kalmár baviac sa s defmi Ludvika Kováča, vzal otcovú flintu, nafahoval kohútik, načo mu flinta vystrelila a trafila 11 ročného Ferka Kováčovho do srdca.

Srážka vlakov. Medzi stanicami Varinom a Vrútkami na košicko-bohumínskej dráhe srazily sa dva nákladné vlaky, pri čom parostroj a 10 vagónov bolo roztriešteno. Z personálu neprišiel nikto k úrazu.

Zamrzol na stráži. Z Kluzu sdeľujú, že Jonáš Dumitru, vojak pluku č. 51, mal nočnú stráž pred «k. u. k. Mehlmagazinom». Zima bola krutá, chatrný vojenský mantel nechránil ho dosť pred ostrým severákom, a keď ho prišli zameniť, našli chlapa už zamrznutého. Pochovali ho skvele a duch militarizmu prelieval horké slzy nad jeho rakvou. Potom už veliteľstvo nariadilo, aby napozatým vojakom len za pol hodiny stáli na stráži.

Podpálil si posteľ. Už mnohí zapríčinili nebezpečenstvo tým, že si s horiacou cigarou ľahli do postele. Ale ešte viac je takých, ktorí sa nechcejú učiť zo škody druhých, títo sa potom obyčajne zo svojej vlastnej škody naučia, že v posteli fajčiť není múdra myšlienka. Ani Ján Vizler kupecký pomocník v Čorne si nechcel vziať príklad zo škody iných. Trošku podgurážený s horiacou cigarou si ľahol do postele. Posteľ sa chytila, zhorela a pohorelo aj viac šatstva. Pomocník od veľkého dymu sa zobudil a oknom sa oslobodil od ďalšieho nešťastia.

V povďačnosti záleží odmena hodných vecí, tak znie príslovie; však ale pri Müllerovom dvojnásobnoelektromagnetickom ústroje netreba to prizvukovať, bo každodenne dochádzajú od tých, ktorí na látku, lupanie, padúcu nemoc, hluchosť, bolenie hlavy, ischias alebo na voľaku čuvovú chorobu trpeli, príписы vďaky, ktoré tento liečivý prostriedok nado všetko vychvalujú. — V nasledovných riadkoch uverejňujem jeden z nich: Pánu Belovi Müller v Budapešti V. Vadász-u. 42/L. Prosím, pošlite mi ešte jedon ústroj a síce jeden veľký za 3 zl.; nepotrebujem ho pre seba, lež pre jedného odberateľa a budem aj vždy váš šľachetný výrobok, dvojnásobnoelektromagnetický ústav R. B. 86967. každému odporúčať lebo som presvedčený, že každý, kto tento ústroj nosí, neomylné uzdravený byť musí; ja viem, že keby nebol som váš aparát nosil, bol bych cez celé leto práce neschopným býval a bol bych musel následkom toho škodu na stá podstúpiť a snáď ešte aj horšie následky pretrpeť. Každý chorý, ktorý tento ústroj nosí, má byť presvedčený, že vládne nezaplatiteľným pokladom. S hlbokou úctou Bohumil Schmidt maliar a hudobný strojmajster v Temeš Kubine, dňa 24. dec. 1900.

Aké noviny máme čítať?

Kniha a noviny, to práve tak pôsobí na človeka, ako priateľstvo toho lebo oného človeka. Hovorí príslovie že vtáka po perí a človeka po priateľoch jeho poznáš.

To isté platí aj o knihách a novinách: jaké knihy a noviny čítáš, takého aj smýšľania budeš. Stalo sa to nie

raz, lež hádam aj storázy už, že n. pr. decko poriadných rodičov zapletlo sa medzi cigánov, a časom z tohoto decka stalo sa opravdové cigánča. Nuž tak je to aj s novinami. Keď volakto vždy len samé cigánstvo číta v novinách, nuž konečne tým cigánstvám aj uverí, a bude spolu s novinami cigánskymi bojovať proti čiročistej pravde. A to je najsmutnejšie, že mnohí ľudia chudáci ani nemôžu za to, bo nemal ích kto upozorniť na iné dobré bohumilé noviny, a preto takí ľudia nemali príležitosť porovnať tie noviny, že v ktorých sa píše za pravdu, za Boha a za práva ubiedeného, utláčaného ľudu.

Ale najhoršie je vo veci to, že sú aj také falošné noviny, ktoré síce hladko-sladko píšu, akoby boly nevinným baránkom, lenže o takých veciach, o ktorých by najviac písať mali, o takých veciach ony na večné veky mlčia, aby ten zaslepený ľud hádam nevzpamätal sa a nekopnul také falošné noviny von z domu.

Upozorňujeme vás Bratia rodáci, že netreba ohľad brať na to, či sú noviny daktoré lacné, či sa v nich o láske, o kravách, o hnoji a pod. veciach píše, lež len na to berte ohľad, či tie noviny aj nebojá sa smelo povedať pravdu do očí bárs akému pánovi veľkomožnému? Či majú guráž ohlásiť sa vždy, keď ten ubohý roľník a remeselník od všeliakých úradov prenasledovaný býva? A či tie noviny píšu ľudia od vlády a od židov platení, aby vás slepili, alebo či ích píšu vaší bratia, krv z krve vašej a kosť z vašej kosti? Toto hľa je hlavná otázka vtedy, keď máte peniaze vynaložiť na noviny. Lebo predplatíte-li na noviny také, čo sú není ani sem ani tam, ktoré vám len slúžnovci, rychtári, notári a štátni učíteli — teda sami štátni sluhovia — odporúčajú a natískajú, s tým len sami proti sebe robíte. Lebo však dobre môžete poznať pánov a židov: títo sa veru málokedy chovajú úprimnou láskou k tomu chudobnému človekovi. Preto títo páni a židia ani nebudú vám odporúčať takých novín, ktoré by boly pre dobro vaše, lež len také, v ktorých sa píše dve na tri o všeličom, len o vašich krivdách nikedy.

Ponevác vieme, že naši Slováci veľmi radi čítajú dobré veci, preto posielame toto číslo nášho všeobecne známeho a rozšíreného «Kresťana» aj takým niektorým pánom, ktorí ho ešte nepoznajú. Ráďte si to číslo prezreť a prečítať a potom súdte sami o ňom, či nedýcha z každého riadku jeho čiročistá pravda a láska k ľudu. Nazad nikto nemusí poslať to číslo, lebo je to na ukážku poslané zdarma. Komu obsah našich novín zodpovie, nech sa mu páči predplatiť, keď bude mať peniaze, a veru ani jeden neobanuje!

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	...	4 koruny
na pol roka	...	2 koruny
na štvrt' roka	...	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.



DOPISY.

Z Úsfa (Hornia Orava)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

Lutujem našich občanov, že sa s tou myšlienkou nezaobierajú, aby viac čítali a viac dopisov do nášho «Kreštana» posielali. Lutujem ich ale najviac preto, že veľké a dlhé večierky pri pití v kréme strávia.

Z toho povstávajú rôzne zápletky pravoty a klebety, a tak náš ľud vychodí na potupu, hanbu a biedu. Žiaľ Bohu, tak hľa ideme doľu vodou. Vidíme toho príčinu? Najdeme ju hneď.

Pred pár ešte rokmi naša obec bola medzi vzdelanými obcami, lebo sa tu hrávali divadlá, bol tu čítací spolok; hasičská a kostolná hudba, hasičský spolok atď. Slovom blažené dni stravovali sme v pokoji. Teraz? . . . Obecny úrad ináč tiahne už od rokov (česť výnimkam).

Česť nášmu velebnému pánu pri jeho vysokom veku, ale s celou silou pracuje ku povzneseniu chrámu nášho, ktorý teraz veru v peknom zariadení je. Sláva aj našim ameríkancom, ktorí obstarali za 1000 korún jeden prekrásny luster pred rokom. Sláva aj nám občanom, že sa nevieme zmôcť na dajaké zvony na peknú vežu našu. Sláva vám občania, že dľa hesla «kupujte len u kreštanov», činíte opačne vzdor tomu, že máte dvoch katolíckych sklepnikov, ktorí mileradi po katolícky by vás chceli obslúžiť, ale žiaľ Bohu, dávate len prednosť židovskému sklepu.

Vám pane Redaktorko mnoho zdaru višujem. Učinkujte v tom «Kreštane» i na ďalej vytrvale! Boh vám za to odplaf večne, že rozum nám čistíte; samé rady a príklady, seabvedomie do nás štiepiť sa usilujete. S Bohom.

Jeden Občan, od cepov pri kozube.

Päťdesiatročné jubileum košickej cigarovej fabriky.

Počiatkom tohoto roku je tomu 50 rokov čo bola otvorená a svojmu účelu oddaná košická cigarová fabrika. Behom tohoto času vynnúla sa táto veľká fabrika tak, že je nielen prameňom výživenia chudobného ľudu košického, ale sa podobá nábožno-dobročinnému ústavu. Robotníci títo sú pamätliví toho, že keď je človek núten na tomto svete toľko sa namáhať, aby vyživil biedne svoje telo, ktoré o krátky čas zomre a prinde do hrobu, že je tým viac povinnen starať sa o to, aby dušu svoju, ktorá nikdy nezomre nielen na tom svete živil, ale jej toľko, aby aj vo večnosti z čoho žil mala — nashromazdil.

Tak aj títo robotníci sebe žiadajú, aby za svoju prácu nielen na tom svete od svojich pánov, ale aj niekdy

vo večnosti od Pána nebeského plácu dobrých robotníkov obdržať mohli. Aby neboli podobní tým izraelitom, ktorí vo veľkom počte a medzi toľkými nebezpečenstvami prešli veľkú púšť a snažali 40 rokov mnohé ťažkosti a predsa zo všetkých len dvaja prišli do zeme zaslúbenej, kde mlieko a mäd tiekly.

Prácu svoju títo robotníci nielen že začínajú a dokonávajú modlitbou, ale aj pod prácou spievajú nábožné piesne a sa modlievajú sv. ruženec a iné modlitby, aby, keď duša je pri práci, srdce obcovalo s Bohom, ktorý slúbil, že kde sú dvaja alebo traja shromaždení v mene jeho, On je uprostred nich.

Pred pár rokmi, keď tu ešte slovenský spev bol dovolený, keď niekto okolo tejto fabriky išiel, nazdal sa, že ide okolo božieho chrámu počas služieb božích, alebo okolo pútnického miesta, kde sa ozývajú milé hlasy rozličných nábožných piesní. Pravda je, že diabol nepriateľ boží tento krásny spev vystáť nemôhol, a bohužiaľ stalo sa mu po vôli. Teraz tu spievajú jako po košickom okolí kostolov Slováci po maďarský, aby slyšiace nerozumeli (Luk. 8.).

(Odpusťte, to nemožno uveriť, že by ešte aj nábožný spev zakazoval ktosi len preto, že je slovenský. To by bolo jednoducho podlé darebáctvo a musel by sa taký nepriateľ spevu nábožného obávať, že ho tam Boh na mieste potrese! R.)

O Veľkej Noci zaopatrujú títo robotníci úplným svetlom a pekným drahým kvietim všetky božie hroby osem košických kostolov. To činia aj pri iných zvláštnějších slávnostiach výročitých. Mnohé z robotníčiek sú údami niektorých náboženských spolkov, zvláštne ruženecového braterstva. Mnohé z nich chodievaju ráno najprv ku sv. omši, ktorá je tu už o piatej ráno, a len tak do svojej práce.

Majú tieto robotníčky aj túto krásnu a chvalitebnú obyčaj, že keď niektorá z nich je veľmi chudobná, aneb ju nejaká nehoda potká, že potrebuje rýchlu pomoc, hneď uvedú sbierku, aby jej z tej núdze pomôhli. O podobných prípadoch znali by o týchto robotníkoch povedať aj iní ľudia mimo fabriky a mimo Košíc.

K tomu svojmu jubileu sa už dlhší čas strojili, aby ho čo najskvelejšie osláviť môhli. Už pred rokom sriadil pán Karol Pelezer, direktor tejto fabriky s deväťdesiat mladých robotníčiek pozostávajúci spevácky sbor, ktorý dal učíť viachlasovému spevu k jubilárnej sv. omši a k svetskej slávnosti jubilárnej. Za jubilárni dar ustanovili dať do farského chrámu košického jeden skvostný luster, ktorý by bol koruna všetkých almužní dosavád udelených a krásnym pomníkom jubilárnym upomínajúcim na všetky dobrodenia od Boha prijaté za dobu 50 rokov.

Jubilárna slávnosť sa odbývala v sobotu dňa 5-ho januára, ku ktorej sa dostavil aj centrálny doh. správca z Pešte, ktorému v ústretí s 200 lampášami vyšli na železničnú stanicu robotníci a predstavenstvo tejto fabriky. V deň slávnosti ráno sišli sa všetci do svojej fabriky, z ktorej v pekne sriadenom prívode kráčali do farského chrámu. Na čele prívodu kráčal vyšmenovaný pán ria-

diteľ fabriky, a iné predstavenstvo, a tak všetky robotníčky počtom 1400 po štyri spolu. Ku koncu prôvodu kráčali mužskí.

Na prostred chrámu vysel už pekný jejich pozlátený luster, čo veľká ozdoba tohoto chrámu. Luster tento stál 3200 korún, na ňom je aj primeraný nápis. Jubilárnu slávnosť sv. omšu slúžil sám osv. náš p. biskup, pod ktorou sa rozliehal kostolom z 90 hrdiel trojhlasový utešený omšový spev od J. Güttlera, ktorému títo robotníčky vyučil p. Oldrych Hemerka, vzácný organista tohoto chrámu. Po evangeliu vystúpil na kazateľnicu veľk. p. Ondrej Kozora kanonik a farár košický, a v krátkej reči medzi iným poukázal na skvostný v svetle sa ligotajúci luster, ktorý na večné časy bude oznamovať jubileum, a náboženskú horlivosť robotníkov tejto fabriky. Lenže kázeň bola len maďarská, a robotníci len málokto jej rozumeli. Na tejto sv. omši boli prítomní aj fôišpán, viceišpán a mestské predstavenstvo.

Po svätej omši kráčal prôvod robotníkov nazpäť do fabriky, kde v pekne ozdobenej veľkej dvorane boli sviatočné raňajky pre všetkých robotníkov, ku ktorým okrem mnohých jak duchovných tak svetských hostí zavítal aj osv. p. biskup. Pán správca fabriky držal ku prítomným vysokým hosťom reč, o sriadení a účinkovaní tejto fabriky a poukázal na dobré vlastnosti a dobré skutky týchto robotníkov. V mene robotníkov rečnilo 15-ročné dievča, ktoré pripomenulo, jak je veľké dobrodenie pre ľud chudobný táto fabrika, z ktorej sa tak mnohý chudobný ľud živí, a tiež aj v nemoci a starobe pomoc dostáva.

Toto sú hlavné udalosti tej pamätnej slávnosti. Bola táto slávnosť dôkazom hlboko náboženského rázu nášho chudobného ľudu slovenského. Daj to Bože, aby na cestách pravej kresťanskej nábožnosti aj napozatým všetci zotrvali, bo ích namáhavá práca len takto bude požehnaná!

Z Bělapatku (nitrianská stol.).

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Doprajte týmto mojim riadkom miesta v našom milom «Kresťanovi».

Mnohí z láskavých čitateľov nám obľúbeného «Kresťana» viem, že hlavou pokrútiť čítajúc moje riadky. Snáď dajeden mňa aj poverčivým držať bude. Po predku ale vyznám, že nížpísané riadky čistú pravdu obsahujú.

Minulého roku, tak okolo 15. novembra rozniesol sa po našej obci chýr, že na laze u «Cigánik»-ov každú noc straší. O strašidle tom chceli sme sa viacerí presvedčiť, a tak sme sa vybrali: Lukáč Dubeň, Štefan Novotka a Bernát Haaz do horespomenutého lazu. Domáci nám rozprávali, že vždy vo tme znepokojuje čosi jejich 10-ročnú dcéru Veronku, už za vlasy, už zase za nohy ju trhajú, a predmety v izbe sa nachodiace sem tam prehadzuje, a o zem hádže. Zhasili sme teda svetlo. Malá Veronka začne stonať a petroleumová lampica z pece zletí, padnúť na nohu jednej tam ležiacej osobe, načo sme hneď zažali. — My nevidiac v tom nič nadprirod-

zeného sme odišli, neveriac v žiadnu mátohu.

Chýry tieto čím ďalej, tým väčšie a vo všeliakých podobách sa šírily, a domáci zo dňa na deň jak kňazovi tak aj mne na krky chodili.

Tak sme sa vybrali poznove 14. jan. podvečer do «Cigánikov» Lukáč Dubeň, Štefan Bezák kaplán, Julius Gyermek podnotár a ku nám sa pripojil 20-ročný Gašpár Kršák. O 6. hodine večer dorazili sme na miesto, kde sme našli asi 12 ľudí shromaždených. Obozruč z vonku z vnútra dôkladne dom, sadli sme okolo stola. Pán kaplán vzal ku sebe malú Veronku, dal jej pobožkať krížik i obrázok najsl. Srdeca Ježiša, a svetlo sme zhasli. — Hrobové ticho zapanovalo izbou; zrazu dievča začne kričať: kváče ma, kváče ma!

Julius Gyermek — nechtiac tomu verif — sadnul s druhej strany dievčaťa a hlavu jej vzal celkom medzi ruky. Sotva sme svetlo zhasili, už dievča stone jaj! jaj! a podnotár cíti pod prstami kmásanie vlasov už pod jednou už zas pod druhou rukou; my ostatní sme len škriabanu podobný hlas počuli. Zažnúc, na lône dievčaťa bolo už vlasov, jako keby sa bolo česalo. Tie vlasy samo dievčaťko na lampici spálilo.

Zahasli sme zas. Zrazu na polici tri rázy hlasno zaklope, načo jeden z prítomných — súc od domu podkutý — riekne: tessék. Poznovu klope tri rázy, ale slabšie a už letí z pece plechová pokrievka až k mojim nohám, a náš k nám sa pripojený mladík kričí: zažnite, zažnite! Zažnem . . . a milý mladý človek s pravou nohou ďaleko pod lavicou a z nej topánka takmer vyzutá!

16-ho jan. vybrali sme sa — asíce samí «svetláci», jako ľud učenejších volá — p. kaplán, p. Imrich Gyureso notár, Julius Gyermek podnotár, Drozd pisár, Alojz Janek poštar a ja do Cigánikov. — Veronku usadili sme medzi p. notára a p. kaplána. Po zahasení svetla začne zdľhavo búchať, jako by mak tľklo, a kmásalo vlasy dievčaťa, ktoré p. notár vzal celkom do lôna, a ja som mu chytil nohy; obyčajné ale fahanie nôh ku zemi vystalo. Zrazu podnotár kričí: svetlo! chytro zažnite! už ho mám! Zažnúc, pán podnotár krčovitro drží v oboch rukách krpec do líca mu hodený! Smiali sme sa na tom a lampu zafúkli. — Tu hneď dostalo sa nám — notárovi a mne — jednej pletenej papuče z pece! Dievčina sediac pri mne povie, «smádná som, chcem vody» a vezmúc plecháček napije sa vody a položí ho na stôl, idúc ďalej ku pripeci sediacemu otcovi. Plecháček v tú chvíľu hodí sa poštarovi do prsú, vody ani kvapky po stole, lež čisto poštarovi po šatách. Ten až na naše dôkladné osvedčené slová bol hotový uznať, že z nás žiaden nehodil tú nádobu do neho. — Za tým viac širákov dostalo chuť do lietania, a naposledy aj kolovrat sa vybral po izbe na špacírku.

Celá hromada neveriacích zkusila za tento čas moc túto tajnú. Jedni už aj do chrbáta údery dostali, iní po tvári alebo inde dostali údery. Veci hádže o zem, ktoré sa niekedy nezabijú, niekedy na omrvinky rozprchnu, oheň rozhodí a iné. Divné je to, že keď dievča spí, alebo je v izbe svetlo, je úplný pokoj. Jaknáhle ale sa dievča

zobudí, zase len repete. — Probovali dievčinu aj do iných domov dať na noc, ale všade je ten istý úkaz, tá istá tajná moc.

Doprial bych mnohým, ktorí o pravde týchto riadkov pochybujú, aby sa sami presvedčili, však sa to opakuje deň po deň. — Ďalšie zkušenosti jako nasledovať budú, jestli dôst. pán Redaktor dovolí, voľakedy ešte opíšem.

S Bohom *Lukáč Duben*, učiteľ a organista.

Z Vrbového.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

«Tak ten čas uteká, tak tento svet beží». Ešte ani nezapomenuli sme na predošlé voľby a už máme pred dvermi druhé. — A veru ani tak snadno nevyjdú nám s pamäti tie Bánffycké voľby. Iste dovčuľ nás bolí a bolet bude každé surenie a uderenie; nezapomenieme tak snadno na ten hlad a smäd, s ktorým nás trápili. Neuschly ešte naše premoknuté dáždžom haleny. Vidíme ešte od židovskej sberby upľuvaných našich kňazov. A tá krv nevinných našich bratov, a tie slzy tých opustených sirôt? A kto by vedel všetky tie krivdy pomenovať, ktoré museli vyznavači ľudovej strany zniesť?

Hľa to je všetko ovocie vyslaneckých volieb v slobodnom maďarorságu. Či teraz nastávajú nám časy priaznivejšie? Veru nie. Lebo bárs pod Széllom trochu spravdiviejšie zostavili soznamy voličov, bárs zdá sa nám, že by nám trochu uzdu popustili, predsa je sa čo obávať tak veľmi ako aj inokedy všeliakých útokov našich nepriateľov. Snáď preto je včuľ trochu tichšie, aby potom čím s väčším hurtom mohli na nás uderiť. A aby nemal kto nás upozorňovať a oduševňovať zacpaly ústa naším kňazom s kancelaragrafom. Ja ale myslím, že dobrí a statoční kňazi i tak najdu si dost príležitosti k dobru ľudovej strane povzbudzovať sebe sverený ľud. Len nezajboh alebo slabých sa dá nastrašiť.

A takýchto slabúchov kňazov žiaľbohu je ešte dosť. So žiaľom vyznať musím, že ne jeden kňaz, ktorého pri posledných voľbách videl som aj v tábore ľudákov od tedý ničím nepreukázal a nepotvrdil svoje presvedčenie. Takých kňazov, ako som už spomenul, videl som pri posledných voľbách aj v ľudovom tábore, ale čo chosna, keď jejich veriaci dali sa ako barani pokúpiť. Tak je to, aký veliteľ také vojsko. Taký kňaz leda naň prstom, ako na judáša neukazovali, môže byť, že aj na budúco dá sa najst zase na voľbu medzi ľudovými, ale jeho farníci, ak ich on ináč «neobrichtuje», zase podbehnú mámeniu tej besnice a láskavým sľubom. Práve taký boli aj niektorí katol. učitelia.

Ktorý kňaz a učiteľ chce dokázať, že je opravdovým otcem a priateľom sebe svereného ľudu, nech každým svojim hnutím dá na javo svoje presvedčenie, mal a má vždy horliť za to, čo prospieva k dobru jeho ľudu. Má byť horiacou fakľou jeho podriadených, ktorá jednako by osvievcovala a zohrievala jejich tmavé a studené srdcia.

Kto chce opravdu aj pri budúcich voľbách bojovať, má už vojsko zriadené alebo aspoň od včuľku si ho zriadiť a prichystáť k nastávajúcemu boju. Tým ale slovenským bratom, ktorí nemajú žiadnych spoľahlivých vodcov, čo by sa ich zaujali, privolávam: Nehľadte na judášov, opovrhajte s nimi, kde len možno všade im dajte okúsiť vaše smýšľanie. Nedajte sa sklátiť nikým, ani čo by sa vám za anjela vydával. «Kreštan» a iné ľudové noviny nech sú vašim vodcom.

Mnohý ste snáď ešte doteraz v sídlách našich nepriateľov pochytní a Vy si toho ani nevšimnete. Preto Vás napomínám, aby ste sa hľadeli s tých sídiel vymotať; aké sú požičaje, dlžoby, úvery židom a jejich sporiteľnám, bankám atď. všeličo iné. Ešte máte čas požičať si peniaze od statočných kreštanov, alebo s kreštanských úverkových spojkov, ktorých skoro na každej dedine už máme a tak sa vymániť z pod ich vlivu. — Naopak zas každý dobrý vlastenec, kreštan a národovec vynaloží odvčuľku všetok svoj vliv na svojich priateľov a podriadených a bude hľadať so Šavlov Pavlov učiniť.

Dobre bude k tomu cieľu opravdové ľud kaziace noviny a spisy od ľudu odstraňovať a ľudové spisy predávaním, požičičovaním a odporúčaním aj statočným predplácaním rozširovať. Pri akýchkoľvek schôdzkách sa za ľudovú stranu oduševňovať. Slovom všade pri každej príležitosti od včuľku budúce voľby na zreteli mať. A tak keď každý doterajší ľudák tak bude horliť všade za ľudovú stranu od včuľku až do volieb, ako mu ja radím, ja vám za to dobre stojím, že ani všetci čerti z pekla nás nepremôžu. To vám prorokuje váš kapustný Prorok z Vrbového z pod veľkej

Peca.

Na Marianský chrám Višňovský obetovali.

Imrich Mravec, Cleveland 2 koruny; Andrej Vendég, Rendek 4 koruny; Jozef Dobrovolný, Piešťany 2 koruny 10 halierov.

Na chrám stankovanský.

Jozef Bielik v Petroviciach 2 koruny; Pavlina Šebena v Petroviciach 1 korunu; Georg Lukáč v Petroviciach 1 korunu; Martin Pazúrik 2 koruny.

*

Na chrám levočský: Andrej Grósz Solčany 3 kor.

Odkazy redakcie.

B. Š. v K. Otázne knižočky bez pochyby ste už musel dostať. Srdečný pozdrav!

Dr. J. K. v T. Sv. M. Za priateľské riadky srdečná vďaka! Žiaľ Bohu nebolo mi možno použiť tak krásnej príležitosti. No čo sa vlečie, neutecie.

Pravdomil skalický. Do tohoto čísla prišla pekná vaša báseň už pozde. Ale ju na každý pád upotrebíme, len jej iný nápis dáme. A keď ste vy taký schopný skladateľ veršov, no-že, aj inokedy k nám zavítajte. Také veci ako tento verš, dajú sa uverejniť.

Fr. Br. vo V. B. Také věci, ako vy potrebujete, správnejšie kúpíte vo Viedni. Z Pešte môžete pokusiť sa s veľkým obchodom «Párizsi nagy áruház, Budapest, Kerepesi út». Žiadajte si od tej firmy cenník.

Kňazolíucky. Za zásielku dvojjich básni dakujeme. Upotrebíme obe.

K. J. v S. Prepáčte nám do budúceho čísla. Potom vám odpovieme.

Preporodený. Báseň: Brodil sa kôň sivý, podľa panskej nivy atď. je nie ľudová, lebo jej pôvodcom je Peter Benický (nar. 1603), ktorý aj viacej básni zložil. 2. Tie slová: «Slovák som a keby aj na katedre Petra bol: Slovákom budem» povedal o sebe knieža-primaš Alexander Rudnay (nar. 1760 v sv. Kríži n/V. umr. 1831). 3. Pravopis slovenskej reči najobširnejšie opisuje dr. Czambel v svojom diele. Toto, alebo daktorú mluvnicu reči slovenskej n. pr. Viktorínovú obstarajte si u kníhkupeca Gašparika v Turč. sv. Martine.

Wajnoran. O tej veci je ťažko uvěřiť dačo. Lebo už máme o vás tú zkušenosť, že aj tí druhí by nemlčali a zvada by bola hotová a to za také nepekné osobné věci, ktoré sa širšieho obecenstva netýkajú; až keď bude vec u vás ukončená, potom nám dajte o výsledku zprávu.

Vp. J. B. Oddali sme váš ponos vydavateľstvu.

S. Z. v B. Terajšia zásielka vaša je do nášho časopisu nie súca pre jej ostrejši obsah. Musíme byť opatrní.

Karol Čičkányik. Ten odkaz nebol pre vás, ako môžete badať z jedného v tomto čísle uverejneného dopisu.

Dvaja mladí Teplania. Dopis váš sme prepracovali a tak uverejnili. Je to smutno, že ešte aj u vás, kde predsa tólké roky už trápi sa váš všade vážený vp. duchovný za dobrobyt ľudu; že teda ešte aj u vás nevykypali staroverskí židovskí otroci. Pán Boh vám buď na pomoci.

P. Dubeň v Bélapataku. Vašu zaujímavú správu o tej podivnej veci uverejnili sme hneď. Dobré bolo, že aj svetské úradné osoby boli svedkami tých udalostí. Ale malo by sa snád sprobovať ešte tak, že všetkých domácich by ste z domu odstránili, aj náradia von vyložili a dievča posadili tak na prostred izby, aby ku ničomu nebolo opreté, slovom, aby z každej strany bolo docela osvobodené bársakého múru, náradia. Za ďalšie zprávy vás prosíme a za ne ako aj za terajšiu srdečne dakujeme.

L. Gy. Békés Csaba. Potrebujete skutočne štyri školy strednie. Ďalší vývod dá vám: «Kertészeti lapok szerkesztésége» Túr-Terebes.

Na obnovenie Marianskej studienky na Hore Levočskej obetovaly.

Z Veľkého Šářiša: Jozef Bebko sbierka 20 korún.

*

Pre chudobných slovenských žiakov.

Ján Jablonský, farár na odpočinku, Dolná Lipnica
Lipnica 18 korún 20 halierov.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·95—7·55 kor., peštianska 7·25 7·50 kor., z Báčky 7·10 kor., banátská 7·30 korún.

Raž: ————6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·50— — korún, do pálenie 6· — — — kor., na várku 7· — — — kor.

Kukurica: 4·30—4·70 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	24·40	23·20	22· —	21·60	20·80	19·80
		6	7	7½	8	
		18·20	15·60	13·60	10·80	

Otruby po 100 kil.: drobné 8·30 korún, hrubé 8·60 korún.

Proso: 2·20—5·60 kor., všetko po 100 kil.

Ovos: 5·50 — — kor.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·75. — — brnava 7· — — —, pestrá 5· — — —, drobná 9·25—9·75, cúdená — — — —. *Hrach:* 10· — — — 12· — — —, lúpaný 18· — — —. *Šušovica* horšia 11· — — —, lepšia 14· — — —. *Mak:* 25· — — — 26· — — —, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená ďatelina nová 62· — — — 70· — — —. Lucerna 41· — — — 50· — — —, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 124—126· — — —, Slanina ³/₁₀₀ 120· — — — ⁴/₁₀₀ 116· — — —, udená dobrá slanina 116· — — — po 100 klgr.

Lekvár srbský transito 42· — — — 44· — — — po 100 klgr.

Petrolej trojkrížový 47· — — —, dvojkrížový 45· — — — za 100 klgr. netto.

Remeň: funtovice k. 154—160; tercy prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; tefaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —, väčšie — — — — metr. cent.

Spiritus odaný rafinovaný 116·50 — — —, denaturovaný 37· — — — 37·½.

Spisy redakcii zaslané.

Rozprávky. Napísal a vydal Jozef Gregor Tajovský. Cena 20 halierov. Mladý ešte spisovateľ je už od rokov známy, ako dobrý vtipkár vo svojich rozprávočkách, zaslaný nám sošit obsahuje takýchto šesť, v ktorých umelecký kreslí život tak, ako sa on v skutočnosti nám javí. Rozprávky tieto snažne odporúčame. Dostať u pôvodcu v Trnave (Nagyszombat).

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, je to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachovávaní veškerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umeleťstva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecnstva. — Ba či sa dožijeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvaľovala, veď tento není ani v Turč. Sv. Martine?

Zábavné a poučné knižky č. 3. Skrotenec a iné články, cena 20 hal. Turčianský Sv. Martin. Túto knižku pre jej rozmanitý, veľmi poučlivý obsah veľmi odporúčame. Dostať u knižtlačiarско-účastinársky spolok v Turč. Sv. Martine.

Mariacella v Štýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehak. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitz. Cena 20 halierov.

N. V. Gogol' Revizor, komedia v piatich dejstvách. Preložil Fedor Jesenský. Cena 1 kor. Dostať u Fedora Jesenského v Trnave (Nagyszombat) a u slovenských knihkupcov. Pre ochotníkov našich divadelných hier výborné toto dielo snažne odporúčame.

Prítel domoviny. Ročník XVII. Svazek 2. Besové. Román.

Svätý Anton Paduanský. Veliký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval Anton Klimesik, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.) Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 6. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od októbra do mája, vždy 15-ho, v knižtlačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Rozpomienky a kresby. Napísal Pavel Kuzmány. Sú to samé kratšie, veľmi milé, zábavné a poučné rozprávky. Sú ony zriedkavé skvosty v našej slovenskej spisbe: plné vtipu a pekných opisov, plné žartu a vážnych myšlienok. V nich vidíme Slovensko tak verne opísané, že láskou zahorí zaň každý, kto prečíta si Kuzmányho «Rozpomienky a kresby». Myslíme, že najkrajšie uctíme si pamiatku nebohého tým, keď rozširovať budeme tento krásny spis jeho. S tým i našu ľudovú spisbu podporujeme, lebo čistý zisk daroval na vydávanie spisov pre ľud. Cena jedného výtisku je koruna, s poštou o 10 halierov viac. Objednať možno knižku i v administrácii «Ľudových Novín».

Hrsti príkladov. 220 príkladov zo života nábožného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazaného 38 hal.

Na túto knižku zvláštne upozorňujeme. Na dary pre ľud a školákov lepšej nieto.

«Ja som nepoškvrené počatie,» to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka. Spracoval Jozef Kompánek, farár veľko-ostatický. Druhé opravené vydanie s povolením cirkevnej vrchnosti.

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!
R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, záduhu, isebli, zlástu nervov, influenze, žltosti, udieraní krve, krčom, I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42. M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegramu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaníu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďačovníctvo to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďačovníctva potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčom bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 2 halierov, šest' škatuliek 2 koruny, 10 halierov.



Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s dobierkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)
1 kgr. Prima Patent I-a Firnis 72 hal.
(36 kr.)

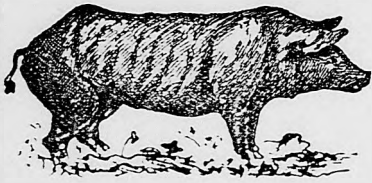
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlatiť obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'asa 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov Brüll
diel'novom skiade

Budapešť, VII., Dob-utca 46.

Pozornosti našich hospodárov

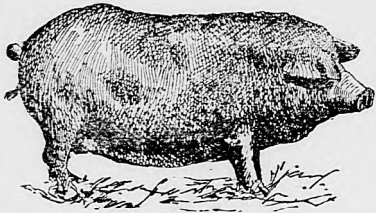
čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti
dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou sluhou nielen od rozličných chorôb zachráni ošpané, ale aj vykrmieni týchto v najväčšej miere pripomaha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balika je

koruna 1. —
jednokilového väčšieho

koruna 1.80
19 kilového balika franco posielia

**Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.**

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduoch križov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie. — o čom pôvodné dokumenta svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek ne-
duhy kosti, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. kor. 2.40

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNÉ

Karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenej, bleďačke a starým otoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatuľka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažná hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zasielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštového kamkoliev v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jedné zaslalstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované byvajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani

Veľacteny pane lekárnik! S hlbokou úctou vám 'ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.

V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedláček.

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú boľast a mnoho som utrátil a ničim som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebesky dobráje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo Veľkej Bytci, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.

Veľacteny pane lekárnik! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.

V Petrovci, Bácska 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárnik! Uctive Vás prosím, ráčte mi zastáť obratom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blahodarniejšieho lieku neznám proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu nad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobotišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite m 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyľiečený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neho žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glauvitz, v tovarne na tannin.

„Sohr Sväto-Antonská“ fabrika na striebornoocel'ové koso, ktorej jediný a výhradný roz-
sielateľ a predavateľ je

Pán JOSEF SOHR v meste Somogy-Szill

ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený,

100 korún vyplatí tomu, kto vie preukazať «Sohr Sväto-Antonský» kosu z daktorej inej fabriky,

200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukazať päť zlých kós.



Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrazkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť **darmo a vyplatene** zašle. Obranná známka

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Zimné mesiace sú najprihodnejšie objednatelov shromažďovať. — **Shromažďiteľom výhody!** — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výsluha. — Úplná záruka!

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.